

PIERLALA, naam van een bescheiden, maar taaie legendarische figuur, die ruim tweehonderd jaar lang de volkse, kritische noot bij het tijdsgebeuren aangebracht heeft, via het volkslied. In tijden van politieke rust blijft Pierlala stil, maar als iets hem tegen de borst stuit, schreeuwt hij zijn ongenoegen uit.

De oorspronkelijke, anonieme liedtekst ("Kluchtig liedeken van het leven en de vrome daden van den beroemde Pier la la") telt 24 strofen en werd van een ongedateerde eenbladdruk van de Gentse drukker Leander van Paemel met varianten overgenomen in de liederverzamelingen van Jan F. Willems (1848), Ferdinand A. Snellaert (1852), Florimond van Duyse (1900-1908) en anderen; de oudste weergevonden tekst prijkt in een almanak van 1743; de melodie, opgetekend door Willems, berust op overlevering.

In het refrein, na elke strofe, bestaat in deze eerste

versie zijn commentaar telkens uit een interjectie in twee lettergrepen: de naam “Pierlala” op “ha! ha!” of “sa! sa!”. Het refrein bestaat verder uit een acht-lettergrepige en zeslettergrepige versregel. Met gebruik van het puntige refrein en van het thema der wederopstanding (vergelijk met *Tijl Uilenspiegel*) werd dit ‘kluchtlied’ in talloze varianten en tot in de 20ste eeuw omgedicht tot evenveel satiren op de meest uiteenlopende politieke gebeurtenissen. Het lied drong door tot in Duitsland; het thema leek zelfs geschikt voor ballet (Daan Sternefeld, 1937). De Aalstenaar Jan B. Luyckx (1757-1836) maakte er een berijmde tijdschroniek van (gedrukt in 1928). De teksten werden verspreid in eenbladdrukken, opgenomen in almanakken, lieder- en dichtbundels. In oorsprong schijnt Pierlala vooral in het Gentse thuis te horen; hij kiest naderhand – maar lang niet altijd – partij voor de liberalen. Uiteraard hebben vele Pierlalateksten betrekking op de V.B., als verontwaardigde reactie op de verfransing. De meeste teksten staan in verband met de inval der sansculotten, de terugkeer der Oostenrijkers, de Belgische Revolutie. De figuur trekt haar spoor door de 19de eeuw, waar dichters als onder meer Jan van Rijswijck, Julius de Geyter en A. de Weerdt haar leven inblazen. Andere personen die in de huid van Pierlala kropen, waren onder anderen Emiel Moyson, Hippoliet van Peene en Camille Huysmans.

LITERATUUR: M. van Wesemael, ‘Het lied van “Pierlala sa sa”’, in *Volkskunde* (1971), p. 234-35; – id., ‘Pierlala sa sa en de oktrooien’, in *Oostvlaamse Zanten* (1972), p. 42-52; – id., ‘Een en ander over de Pierlala-liedjes’, in *Ghendtsche Tijdingen* (1982), p. 34; – P. Brausch, ‘Pierlala en de Gieljotiene van Pierlala’, in *WT*, jg. 52, nrs. 1-2 (1993), p. 10-33 en p. 88-116.

EMIEL WILLEKENS* EN SAM VAN CLEMEN